

Vlaams
Parlement

vergadering **C328**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid

van 16 juni 2021

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het Vlaamse plattelandsbeleid – 3617 (2020-2021)	3
VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over dierenwelzijn in de farm-to-forkstrategie van de Europese Unie – 3487 (2020-2021)	5
VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over een Europees kader voor koolstoflandbouw – 3519 (2020-2021)	7
VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de impact van de biologische landbouw op het globale voedselsysteem – 3516 (2020-2021)	10
VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het gebruik van turf in de tuinbouw – 3578 (2020-2021)	14

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het Vlaamse plattelandsbeleid – 3617 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Minister, het Vlaamse plattelandsbeleid wordt vooral uitgevoerd binnen het kader van het Europese Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). De middelen worden besteed via het programma voor plattelandsontwikkeling. Daar worden ze verdeeld onder vier thema's, waaronder jonge landbouwers, innovatie en opleiding en het versterken van de vitaliteit van het platteland. Zo kunnen landbouwers rekenen op steun voor duurzame investeringen of financiële steun bij overnames. Het kleinste deel van de middelen voor plattelandsontwikkeling wordt besteed aan het thema vitaliteit van het platteland, wat vooral bestaat uit de LEADER-projecten (Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale).

We hebben in de commissie, zeker ook naar aanleiding van de besprekingen van de begroting en de beleidsnota, al een aantal keren gesproken over de verdere ontwikkeling van het plattelandsbeleid en hoe dat moet. We horen geregeld van subsidies in het kader van het plattelandsbeleid voor zeer concrete en lokaal gedragen projecten. Dat zijn uiteraard zeer positieve projecten, die zeker bijdragen aan de vitaliteit van het platteland, maar we vragen ons af of het beleid met die losse initiatieven een duurzame impact op het platteland heeft.

Ik heb dan ook de volgende vraag, die ik ook al eens geopperd heb naar aanleiding van de bespreking van uw beleidsnota. Zou het in het kader van een coherent plattelandsbeleid niet beter zijn om in te zetten op meer structurele ingrepen, in plaats van telkens op die projecten voor een jaar of voor enkele jaren, die dan natuurlijk één of twee keer in de media komen, maar die voor de rest structureel weinig veranderen aan een echt plattelandsbeleid? Wat is uw visie daaromtrent?

Vaak gebeurt de cofinanciering nu vanuit de provincies en ook vanuit een aantal gemeenten. Zou het niet goed zijn om, zeker in samenspraak met de provincies en door provinciale middelen samen te gooien met Vlaamse middelen, een meer gestructureerd en globaal plattelandsbeleid uit te tekenen? Is het nieuwe GLB niet de ideale gelegenheid om zo'n langetermijnvisie te ontwikkelen rond de subsidiepolitiek vanuit de Europese Unie, Vlaanderen en de provincies voor het platteland? Ik kijk uit naar uw antwoord.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega Vandenhove, u weet dat het Vlaamse plattelandsbeleid meer is dan enkel de cofinanciering van projecten binnen de tweede pijler van het Europese landbouwbeleid. We zijn daar in de vorige commissievergadering ook op ingegaan, bij een vraag van collega Dochy. Binnen mijn bevoegdheid voor het Vlaamse platteland zijn er heel duidelijk drie beleidsdoelstellingen waar we rond werken. We doen dat ook samen met alle actoren, de provincie en de LEADER-groepen. Op die manier worden de projectoproepen gelanceerd.

De drie specifieke beleidsdoelstellingen zijn: duurzaam ondernemerschap in een plattelandseconomie, de leefbaarheid en levendigheid van de dorpen, en kijken hoe we de biodiversiteit, de landschapskwaliteit en het landschapsonderhoud kunnen versterken op het platteland. Het is op die manier dat we in het kader van het Vlaamse plattelandsbeleid zowel inhoudelijk als financieel samenwerken met de lokale besturen. Op die manier kunnen we onze middelen ook heel gericht inzetten.

Ik heb, ook in antwoord op de vraag van collega Dochy, gezegd dat ik een alomvattend plan ga maken, met alle collega's in de regering. Minister Beke doet bijvoorbeeld heel veel rond vereenzaming. Er zijn dus verschillende collega's die met van alles bezig zijn op het platteland, ook minister Lydia Peeters. Het is dus goed dat we een allesomvattend, transversaal plan hebben rond het Vlaamse platteland – wie doet wat, wie trekt wat – zodat dat inderdaad wat coherenter is. Daar zijn we mee aan de slag.

De middelen die ik heb, dat zijn er natuurlijk niet zo veel. We proberen die wel heel goed en doelgericht in te zetten, samen met de lokale besturen, provincies en de LEADER-groepen, rond die drie thema's. Ik ben het wel eens dat we een transversaal plan moeten maken, een beetje overkoepelend. Want heel veel collega's doen natuurlijk van alles. En dan kan er misschien ook nog gediscussieerd worden om het een of het ander wat meer te versterken. Dat komt er dus nog aan.

De provinciale middelen worden al verschillende jaren gepoold met de Vlaamse en Europese middelen in een verhouding van 50 procent Europa, 25 procent Vlaanderen en 25 procent provincies. Momenteel werken de diensten samen met de plattelandscoördinatoren van de provincies aan de interventies voor plattelandsontwikkeling in het GLB Strategisch Plan. Ook in deze interventiefiche vormen de drie plattelandsthema's het uitgangspunt voor de acties. Op deze manier kan een coherent beleid gevoerd worden op de verschillende niveaus tot en met de uitvoering van de lokale ontwikkelingsstrategieën.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik twijfel uiteraard niet aan de intenties, maar we zijn binnenkort twee jaar ver in deze legislatuur en het zou dan ook goed zijn dat de middelen die besteed worden aan het plattelandsbeleid horizontaal, over de beleidsdomeinen heen, zoveel mogelijk zouden worden samen gevoegd en dat er één lijn zou zijn.

Ik stel vast dat bij de projecten van het plattelandsbeleid heel vaak dezelfde organisaties terugkomen en zich op die middelen focussen om via die projecten een stuk van hun werking te kunnen verderzetten. Ik ga ervan uit dat bij de doorlichting van minister Diependaele inzake subsidies die al dan niet door sommige organisaties dubbel worden bekomen, die subsidies bekeken zullen worden, want het is in het belang van het plattelands- en aansluitend het landbouwbeleid om de middelen die we besteden zoveel mogelijk te focussen op één of enkele prioriteiten in plaats van ze te verspreiden.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Het is een zeer terechte vraag of we niet nog sterker werk moeten maken van een geïntegreerd plattelandsbeleid, conform ons stedenbeleid waarin we toch een sterkere traditie hebben. Als minister kunt u het momentum grijpen om (*onverstaanbaar*). Ik ben daar bezorgd over. Ik geef twee concrete voorbeelden. Als ik kijk naar de keuze voor het openbaar vervoer, de vervoerregio's en wie er baat of nadeel heeft bij wat vandaag voorligt, dan zien we dat het platteland en de vitaliteit van de dorpsgemeenschappen onder druk komt. Hetzelfde is te zien bij projecten van minister Beke als het gaat over de OverKop-huizen, waar vooral de steden de dossiers naar zich toe trekken en de plattelandsregio's wat achterlopen. Ik ben er daarom bezorgd over dat de specifieke plattelandsblik niet altijd wordt meegenomen.

Ik ben zeer blij dat u zegt dat we misschien in het kader van het geïntegreerd plattelandsbeleid een breder plan moeten uitwerken met alle collega-ministers. Wat is de termijn daarvan? Wanneer kunnen we dat in deze commissie in de breedte bekijken, want er zijn veel meer uitdagingen dan enkel de uitdagingen die

binnen de tweede pijler van het Europees landbouwbeleid kunnen worden aangepakt?

Bart Dochy (CD&V): Ik ben eveneens blij dat de minister bereid is om dit op horizontale wijze te bekijken. Het gaat dan niet alleen over de middelen waarover u beschikt – ik weet dat die beperkt zijn voor het plattelandsbeleid –, maar over het aansturen van het geheel van sectoren en over sectorgerichte maatregelen die tot een consistent plattelandsbeleid zouden moeten kunnen leiden. Daarvoor is wel enige coördinatie opportuun. Ik denk dat u als minister van Plattelandsbeleid de geschikte persoon bent om dit op te nemen.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Wat de subsidies betreft, heb ik gezien dat er toch opmerkingen waren van de Inspectie van Financiën. Vandaar dat we daar nu ook mee aan de slag gaan. We zullen de regeling tot subsidiëring herbekijken. Wie financiert, zou geen begunstigde meer mogen zijn zodat zoveel mogelijk andere mensen en organisaties in aanmerking kunnen komen. Wij starten zeer binnenkort, ik denk begin juli, met een rondetafel platteland waarbij verschillende stakeholders worden samengebracht. De resultaten van die rondetafel zal ik samen met de collega's in de regering bespreken.

Eind dit jaar willen we een horizontaal allesomvattend plan hebben. Er zijn collega's die heel veel doen maar ik denk dat het goed is dat we dat op elkaar afstemmen en nagaan wat uit die rondetafel platteland komt. Wanneer daaruit bepaalde behoeftes blijken, moeten we het gesprek daarover voeren in de schoot van de regering. Op die manier kunnen we tot een horizontaal plan komen zoals we dat ook hebben voor steden, armoede, energie enzovoort en kunnen we gecoördineerd aan de slag gaan.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Ik hoop dat we in de tweede helft van dit jaar inderdaad duidelijkheid krijgen over de timing en de manier waarop die horizontale afstemming en dat transversaal plan tot stand zullen komen. Ik dank u voor uw antwoord, minister.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over dierenwelzijn in de farm-to-forkstrategie van de Europese Unie – 3487 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Minister, consumenten vragen steeds meer informatie over de omstandigheden waarin hun dierlijke producten gemaakt worden en zijn daar ook steeds kritischer over. Behalve voor eieren zijn de meeste dierenwelzijnslabels op voeding vrijwillig. Die labels zijn dan ook niet gebaseerd op wetelijke criteria. Er bestaat ook geen geharmoniseerd systeem voor binnen de Europese Unie. Consumenten kunnen dus niet zeker weten of hun voeding ethisch geproduceerd is, onder andere als het over de aspecten van dierenwelzijn gaat. In het kader van de farm-to-forkstrategie zal de mogelijkheid van etikettering van dierenwelzijn worden onderzocht, om beter de toegevoegde waarde door te geven

aan de volgende schakels in de voedselvoorzieningsketen. Die studie begint in de eerste helft van 2021.

Duitsland kreeg vorig jaar de lidstaten achter het principe van zo'n Europees dierenwelzijnslabel en stelt nu ook voor om de voedingsproducten waarin eieren zijn verwerkt, te etiketteren met het huisvestingssysteem van de betrokken legkippen, naar analogie met verpakte eieren.

Minister, staat u achter het voorstel van die etikettering? Wanneer voorziet u eventueel een toepassing daarvan in Vlaanderen? Is er een fasering voorzien, afhankelijk van de sector? Wat is de volgorde? Wat vindt u van het concrete Duitse voorstel met betrekking tot voeding waarin eieren worden verwerkt?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Bedankt voor uw vraag, collega. Wij leggen, in eerste instantie vanuit het Europese niveau, wetten en regels op aan al onze voedselproducenten, die de consument een kwaliteit op een aantal facetten verzekert. Die verwachtingen en regels kunnen doorheen de tijd vanzelfsprekend evolueren, zoals ze dat ook de voorbije decennia gedaan hebben. Maar de consument is dus wel zeker dat het eten, alvast het deel dat in Europa geproduceerd wordt, voldoet aan de ethische vereisten van dat moment.

Bijkomende etikettering dient vooral om bovenwettelijke inspanningen, die dus verder gaan dan de Europese regels, te communiceren. Dat moet dan gebeuren in duidelijkheid voor de consument en appreciatie, hopelijk ook financieel, voor de producent.

Het recente Duitse voorstel om het houderijsysteem ook te vermelden op etiketten van producten waarin eieren en eierproducten verwerkt zijn, werd op 26 april jongstleden besproken tijdens een informele videoconferentie van de ministers van Landbouw. Het Duitse voorstel komt eigenlijk wel tegemoet aan de vraag van de consument naar meer transparantie in de voedselketen. Het voorstel is ook volledig in overeenstemming met de doelstellingen uit de van-boer-tot-bordstrategie.

Wij steunen het Duitse voorstel dan ook volledig, met die kanttekening dat de praktische uitvoerbaarheid zorgvuldig moet worden bekeken en dat die praktische uitvoerbaarheid ook door de Europese Commissie moet worden bekeken. We moeten daar transparant over zijn. Het gaat dan om elementen zoals de kostprijs voor de pluimveehouder, de verwerker en de consument. De vermelding zal namelijk ook gepaard gaan met een aantal extra traceringsverplichtingen en werkt dus mogelijk wat kostprijsverhogend voor de hele keten, inclusief de voedingsindustrie. Mijn zorg in dezen is dat dat niet zomaar op de pluimveehouder kan worden afgewenteld.

De vraag is ook wat er zal gebeuren met producten die worden ingevoerd van buiten Europa. Er zijn maar vier houderijsystemen toegelaten die aan de strenge voorwaarden voldoen, maar buiten Europa worden er zelfs nog altijd leghennen gehouden in de klassieke batterijkooien. Er moet dus ook bekeken worden of die nieuwe etiketteringsregels ook opgelegd zouden kunnen worden aan geïmporteerde voedingswaren uit derde landen.

Voor Vlaanderen is het zo dat we de bespreking op Europees niveau volgen. Weet dus ook dat ik het initiatief steun. In de beleidsnota Dierenwelzijn is ook voorzien dat wij een dierenwelzijnslabel ontwikkelen in Vlaanderen, uiteraard in samenwerking met minister Weyts.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Minister, ik dank u voor het antwoord. Het lijkt mij inderdaad vrij logisch dat er duidelijkheid komt over de randvoorwaarden vooraleer het wordt ingevoerd.

Hebt u zicht op de timing voor dit concrete gebeuren? Hebt u zicht op de timing voor het welzijnslabel dat u samen met de minister van Dierenwelzijn zult uitwerken?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Voor het ene zijn we afhankelijk van het verdere gevolg dat eraan wordt gegeven. De Commissie moet duidelijkheid scheppen over op welke manier er praktisch geïmplementeerd zal worden.

Het dierenwelzijnslabel is in handen van minister Weyts. Ik werk daar met enthousiasme aan mee. Voor beide is de timing 'zo snel mogelijk' op voorwaarde dat alle randbemerkingen die ik maakte, opgehelderd zijn.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Ik zal de vraag over de timing ook nog eens aan minister Weyts stellen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over een Europees kader voor koolstoflandbouw – 3519 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): De Europese Unie heeft de resultaten van een studie naar 'carbon farming' bekendgemaakt. In de studie worden de belangrijkste uitdagingen, trade-offs en ontwerpopties onderzocht. Het onderzoek wijst op het feit dat koolstoflandbouw een belangrijke bijdrage kan leveren aan de strijd tegen de klimaatopwarming. Zo wordt in het onderzoek voorgesteld om eerst op lokaal niveau proefinitiatieven op te starten, waarna deze praktijken opgeschaald kunnen worden.

De Europese Commissie wil op basis van het onderzoek een koolstoflandbouwinitiatief lanceren waarbinnen 'carbon farming' een verdienmodel voor landbouwers kan worden. Landbouwpraktijken die CO₂ uit de lucht halen, dragen immers bij aan een klimaatneutrale samenleving, en daar moeten landbouwers voor beloond worden. De Commissie is van plan om een regelgevend kader te ontwikkelen voor de certificering van koolstoflandbouw.

Koolstoflandbouw is ook een belangrijk deel van het Vlaams Energie- en Klimaatplan voor de komende periode. Er lopen in Vlaanderen dan ook al een hele reeks projecten daarrond.

Is het mogelijk om een overzicht te geven van alle projecten die momenteel lopen? Wat zijn de resultaten ervan? Als dat te gedetailleerd zou zijn, mag u het antwoord ook schriftelijk overmaken. Hoe sluit het Vlaamse beleid met betrekking tot koolstoflandbouw aan bij het kader dat Europees zal worden gecreëerd? Wordt ondersteuning voor koolstoflandbouw in de vorm van ecoschema's ook opgenomen in het Vlaams strategisch plan voor het gemeenschappelijk landbouwbeleid? Ik denk

dat we rond het gegeven van de koolstoflandbouw een realistisch beeld moeten scheppen om te kijken wat de mogelijkheden zijn voor de landbouwers die eraan willen participeren.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik ben benieuwd welke dieren collega Vandenhove in de tuin zitten heeft.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Heel veel vogels.

Minister Hilde Crevits: Het klonk bij wijlen als een vogel, maar op andere momenten als iets anders. Ik was niet helemaal zeker.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): En een paar vissen in hun vijver, vandaar dat ik ook een vraag over de zeevisserij gesteld heb. (*Gelach*)

Minister Hilde Crevits: De zee loopt tot in Sint-Truiden.

Collega Vandenhove, zoals u aanhaalt, zijn een aantal projecten lopende of in voorbereiding inzake koolstoflandbouw. Mijn administratie is, net als de lokale overheden, onderzoeksinstellingen en de sector zelf, actief betrokken hierin. Het koolstoflandbouwinitiatief van de Europese Commissie wordt in de tweede helft van dit jaar verwacht. Het is dus nog even wachten daarop. Ik zal via het secretariaat van de commissie een uitgebreid overzicht laten bezorgen, want dat zou ons hier te ver leiden. U hebt zelf ook voorgesteld om het aanvullend te bezorgen.

Ik ga wel graag in op het project dat het departement en het Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek (ILVO) bij de Europese Commissie hebben ingediend, met als bedoeling om in Vlaanderen tot een geïntegreerde aanpak te komen. Zij zullen de mogelijkheden verkennen om een actieplatform voor koolstoflandbouw in Vlaanderen op te richten, dat inzet op het ontwerpen en ontwikkelen van een informatiesysteem met satellietbeelden om koolstoflandbouwacties te registreren en te monitoren.

Het project wil met een brede range aan stakeholders dus een visie ontwikkelen over hoe koolstoflandbouw kan worden georganiseerd in Vlaanderen, wie daarvoor nodig is en welke stappen daarvoor moeten worden ondernomen. Dat moet toelaten dat toekomstige projecten, privaat of publiek, dezelfde certificeringsregels hanteren en eenzelfde wetenschappelijke basis kennen. Door de rol van diverse spelers beter te definiëren, zal ook een bredere en betere samenwerking mogelijk zijn en zal het doel van een brede rol van 'carbon farming' sneller bereikt worden, via dat langetermijnactieplatform. Als het project geselecteerd wordt, kan het in september van start gaan.

Koolstoflandbouw heeft ook zijn plaats bij de uitwerking van de ecoregelingen in het Vlaams strategisch GLB-plan (gemeenschappelijk landbouwbeleid). We zullen daarbij zowel aandacht besteden aan de opbouw van organische koolstof onder blijvend grasland als aan het verhogen van het organische koolstofgehalte in bouwlandpercelen. Daarnaast onderzoek ik ook de steunmogelijkheden voor de aanleg en het onderhoud van agroforestryssystemen en de betoelaging van niet-productieve investeringen.

En er komt dus ook nog een bijlage, collega Vandenhove.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Bedankt voor uw antwoord, minister. Het is inderdaad belangrijk dat we deze piste maximaal proberen te onderzoeken en te

ontwikkelen in Vlaanderen, maar dan moet het natuurlijk vanuit een realistisch perspectief.

We hebben het in deze commissie al heel vaak gehad over alternatieve verdienmodellen. Als er in de toekomst nog vragen gesteld worden en debatten gevoerd worden rond die alternatieve verdienmodellen, moeten we de verdere ontwikkeling van die 'carbon farming' daar zeker en vast in meenemen. Want de initiatieven die we op dat vlak concreet kunnen omzetten, zijn een dubbelslag. Enerzijds is het goed voor de betrokken landbouwer, en anderzijds voor heel de problematiek van het CO₂ en het klimaat.

Ik kijk uit naar de inspanningen die Vlaanderen op dat vlak verder zal zetten en hoe concreet we dat kunnen maken voor onze landbouwsector.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Collega Vandenhove, uw vogels zijn halsbandparkieten. Dat is een exoot die ondertussen ook Sint-Truiden bereikt heeft, denk ik.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Inderdaad.

Chris Steenwegen (Groen): Minister, ik heb nog een bijkomende vraag. Er zijn rond koolstoflandbouw ook al private initiatieven. Er zijn al systemen die men probeert op te zetten, waarbij men probeert om een markt te creëren waar boeren kunnen instappen. Die kunnen op die manier ook een soort compensatie zijn voor mensen die nog koolstof uitstoten en die zo proberen hun koolstofuitstoot te compenseren. In hoeverre wordt er ook gekeken naar dat soort private initiatieven?

Onderzoek is natuurlijk goed en waarschijnlijk ook nodig, om daar goede platformen rond op te zetten, maar ik heb het gevoel dat er op dit moment meer vaart gemaakt wordt via de privé. Hebt u kennis van zulke privéinitiatieven en bent u bereid om die mee te nemen in het verder ontplooiën van een strategie rond koolstoflandbouw? We kunnen ons inderdaad spiegelen aan de goede voorbeelden uit Nederland. Als er goede voorbeelden zijn, kunnen we die ook wel gebruiken. We moeten het warm water niet opnieuw uitvinden.

Bart Dochy (CD&V): We hebben natuurlijk de koolstofmogelijkheden in onze traditionele landbouw, maar er zijn misschien ook nieuwe opportuniteiten die zich aandienen. We lezen ook het een en ander over algen en dergelijke meer. Mijn vraag is dus om de scope waar mogelijk te verruimen, om op die manier misschien ook een verbreding te kunnen realiseren.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Bedankt, collega's, ook voor de aanvullende opmerkingen en vragen. Het klopt, collega Vandenhove, dat de inspanningen die boeren leveren op het vlak van koolstofopslag, ook een verdienmodel kunnen betekenen. Dat kan een verdienmodel betekenen met steun of met private werking.

De private initiatieven waar u naar verwijst, collega Steenwegen, bestaan absoluut en we kennen die, zeker ook internationaal. Die kunnen zeker als inspiratie dienen. Ik kan trouwens bevestigen dat in het project waar ILVO en het departement samen op inzetten, rekening gehouden wordt met de private initiatieven die bestaan. Het is met andere woorden de bedoeling om met de brede groep stakeholders hier heel concreet mee aan de slag te gaan in Vlaanderen.

We willen ervoor zorgen dat de inspanningen van de boeren ook op hun rekening gebracht worden. Landbouwers compenseren bijvoorbeeld hun eigen methaanuitstoot. Ik vind dat ze daar ook erkend voor mogen worden als ze dat doen. We

houden daar dus rekening mee. Meer zelfs, ik zou daar ook een turbo op willen zetten, zodra we de resultaten van het project van ILVO en het departement hebben.

En zoals beloofd, collega Vandenhove, wordt de lijst met projecten schriftelijk bezorgd.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Bedankt voor het antwoord, minister. Dank ook aan de collega's die nog tussengekomen zijn.

Dit is inderdaad een evolutie die we goed moeten opvolgen. We moeten kijken welke mogelijkheden we daarin hebben voor Vlaanderen, zowel op het vlak van klimaat als voor de betrokken landbouwers.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de impact van de biologische landbouw op het globale voedselsysteem – 3516 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Minister, eind 2019 stonden er 562 landbouwbedrijven onder controle voor biologische productie. Het totale areaal dat onder de biologische productiemethode valt – bio en omschakeling – was op dat moment in Vlaanderen 8677 hectare. Dat is ongeveer 1,4 procent van het Vlaamse landbouwareaal. Europa stelt voorop dat 25 procent van het landbouwareaal biologisch moet worden bewerkt tegen 2030.

De toename in oppervlakte aan biologische landbouw heeft ook een effect op de voedselvoorziening. Daar staan we soms niet bij stil. Met de huidige regelgeving rond biologische landbouw ligt de opbrengst per hectare gemiddeld 20 tot 25 procent lager ten opzichte van conventionele methodes. De hogere prijs voor die biologische producten laat vandaag toe om dat economisch op te vangen op bedrijfsniveau.

Een gevolg daarvan is dat meer biologische landbouw ook leidt tot minder voedselproductie. Dat gaat volgens wetenschappers, onder wie professor doctor Visser van de Universiteit Wageningen, gepaard met een hogere druk op exportgebieden, zoals Zuid-Amerika en Zuidoost-Azië, met eventuele verdere ontbossing tot gevolg. Een toenemend areaal biologische landbouw binnen Europa en een gelijkblijvende vraag naar voedsel en voeder, kan dus ongewild leiden tot een hogere milieu-impact buiten Europa. Onderzoekers halen aan dat nieuwe plantveredelings technieken, zoals CRISPR-cas (Clustered Regularly Interspaced Short Palindromic Repeats), daaraan tegemoet kunnen komen, maar die technieken zijn voorlopig verboden bij biologische landbouw.

Sinds het indienen van mijn vraag zijn er ook een aantal opinies geweest vanuit de biologische sector hieromtrent. Toch stel ik graag mijn vragen aan u, minister. Wat is uw visie op de toepassing van specifieke veredelings technieken in de biologische landbouw, zoals CRISPR-cas, om minder gewasbeschermingsmiddelen, nutriënten en andere grondstoffen toe te passen? Wat is uw visie op de ambitie van Europa in relatie tot een verwachte verminderde Europese productie, die elders ter

wereld zal worden opgevangen? Op welke manier wilt u de overgang naar biologische landbouwtechnieken voor bedrijven die daarvoor kiezen, verder vorm geven?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Een van de basisprincipes binnen de biologische productie is dat het gebruik van een genetisch gemodificeerd organisme (ggo) verboden is. Ook bij de recente vernieuwing van de bioverordeningen is gedebatteerd over deze regel, maar er was geen Europees draagvlak voor de toelating van ggo's voor bio. Het is inderdaad zo dat CRISPR-cas en bij uitbreiding alle nieuwe veredelings technieken binnen Europa vandaag aanzien worden als ggo's. Dit betekent dat ze niet toegelaten zijn in de biologische productie.

De Europese Commissie heeft eind april een studie gepubliceerd die de stand van zaken van deze nieuwe technieken bespreekt. Deze studie werd een aantal weken geleden in de Europese ministerraad Landbouw kort voorgesteld. Of deze studie uiteindelijk ook zal leiden tot een wijziging van de Europese ggo-wetgeving zal nog veel voer voor discussie geven.

In Vlaanderen zetten we hard in op onderzoek en innovatie om de biologische productie nog verder te verbeteren. Zo maak ik jaarlijks meer dan 600.000 euro vrij voor specifiek wetenschappelijk onderzoek in de biologische sector. Dit kan gaan over robuuste rassen met natuurlijke resistentie, het sluiten van kringlopen, optimalisatie van bemesting enzovoort. Op die manier werken we samen met de sector om de doelstellingen die u voor ogen hebt, op een alternatieve manier te kunnen bereiken.

In metastudies zie je dat het percentage opbrengstvermindering heel sterk kan variëren. Het is afhankelijk van de teelt, de vruchtbaarheid van de grond, de toegepaste teeltechniek, op welke plaats in de wereld men zit, maar het is inderdaad zo dat bepaalde productietakken een verminderde productie zullen geven. Als het gaat over de impact elders in de wereld wil ik een belangrijke toevoeging maken. Zo'n opbrengstenstudie belicht slechts een klein deeltje uit de volledige productiecyclus. Om de echte impact elders ter wereld te kennen, mag je niet alleen kijken naar de opbrengst, maar moet je dus het volledige productieproces, met alle in- en output, meenemen.

Via het strategisch plan biologische landbouw zullen we de omschakeling naar biologische landbouw blijven ondersteunen. Vanaf 2023 komt er een nieuw Vlaams strategisch plan biologische productie. Dit doen we niet speciaal omdat de Europese Commissie dat vraagt: we hebben in Vlaanderen al meer dan twintig jaar een strategisch plan bio.

Ik heb enkele weken geleden al meegegeven dat we de omschakeling naar bio op verschillende manieren stimuleren via onder andere biobedrijfsadvies, bioclusters, ondersteuning van de werking van het Coördinatiecentrum praktijkgericht onderzoek en voorlichting Biologische Teelt (CCBT) en BioForum. Op al deze plaatsen kan de kennis gedeeld worden. We ondersteunen ook de individuele landbouwers via hectaresteen, zowel in omschakeling als verderzetting. Ook door middel van VLIF-ondersteuning (Vlaams Landbouwinvesteringsfonds) worden verhoogde steunpercentages aan bioboeren gegeven. Binnen de gemeenschappelijke marktordening (GMO) voor groenten en fruit worden ook de certificeringskosten, specifiek onderzoek en meerkosten vergoed. Op dit moment worden de maatregelen in het kader van het nieuwe gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) uitgewerkt en wordt bekeken hoe de bestaande en nieuwe instrumenten nog meer ingezet kunnen worden om de verdere uitbouw van de biologische landbouw in Vlaanderen te ondersteunen.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Minister, ik dank u voor uw helder antwoord. We moeten sowieso naar een Europees kader kijken als het gaat over biologische landbouw. Op zich kan er wel wat toekomst zitten in een aantal veredelingstechnieken, maar de sector op zich moet daar natuurlijk ook mee akkoord kunnen gaan. Als in de bredere term ggo's voldoende veilig zijn en er geen inmenging kan zijn, kan dit effectief heel wat opportuniteiten bieden om naast het huidige model binnen de biologische landbouw ook landbouw toe te laten die met minder nutriënten en externe factoren een voldoende hoge opbrengst kan opleveren.

Ik volg ook uw toevoeging dat de cijfers die in mijn vraag verwerkt waren, maar een deel van de productiecycclus weergeven, maar ik ben ervan overtuigd dat de cijfers van de lagere oppervlakte of de impact op andere delen in de wereld zelfs nog een pak hoger zouden kunnen zijn als de volledige cyclus wordt bekeken. In die zin vind ik het heel belangrijk om de discussie levendig te houden, er voldoende aandacht voor te hebben en te bekijken waarin de biologische sector kan en wil meegaan, zodat we ervoor kunnen zorgen dat de opbrengstvermindering die er zal zijn door een aantal technieken anders toe te passen, op peil kan worden gehouden.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik was blij met het laatste stukje ervan waarin u zegt dat er niet gekeken moet worden naar de opbrengst per hectare. De huidige intensieve landbouw is bijvoorbeeld veel minder energie-efficiënt dan de landbouw van vijftig jaar geleden. Je hebt momenteel zes energie-eenheden nodig om één energie-eenheid uit de landbouw te halen. Met andere woorden, je hebt zesmaal meer energie nodig dan dat je er momenteel uithaalt. Dat is een enorme belasting die we niet meerekenen en zo zijn er nog vele andere aspecten die niet meegerekend worden wanneer we spreken over opbrengst op een hectare. Die opbrengst is hoog, maar de maatschappelijke kosten liggen nog veel hoger. We moeten het debat op een eerlijke manier voeren en het totaalplaatje bekijken.

Het debat over de opbrengst is al lang bezig, maar het belangrijkste probleem is ons eetpatroon. Dat zorgt ervoor dat er veel ziektes zijn, bijvoorbeeld obesitas die maar blijft toenemen in westerse of ontwikkelde landen. Anderzijds zijn er nog altijd landen waar er hongersnood is. De distributie van eten en het eetpatroon met minder vlees en meer plantaardige voeding is veel belangrijker om te bepalen of we zelfvoorzienend kunnen zijn op het vlak van eten dan bio of niet-bio.

Ik wil er ook op wijzen dat er in de gangbare landbouw al heel lang enorm veel middelen worden gestoken in het bereiken van een optimalisatie van de landbouwpraktijken, en dat is begrijpelijk. In de biosector is dat natuurlijk veel minder gebeurd. Die staat nog veel meer in de kinderschoenen. Als we voldoende inzetten op onderzoek en ondersteuning en praktijkondersteuning van de biosector, dan kunnen de opbrengsten daar zeker nog omhoog.

Minister, ik was blij dat u de opmerking maakte dat we het ruimer moeten bekijken. Aangezien het de doelstelling van Europa is om bio te stimuleren en om een groter aandeel van bio te verkrijgen, is er dan in ons onderzoek voldoende aandacht voor de bredere scope, voor de volledige keten? Dat is uiterst belangrijk.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Ik was blij met de vraag van de heer De Roo omdat die aanduidt dat het niet allemaal rozengeur en maneschijn is in de biolandbouw. Er is Europees een heel ambitieuze doelstelling bepaald, met name 25 procent. Dat

is op unieniveau en niet op lidstaatsniveau, want Vlaanderen is daar als intensieve landbouwregio op korte en zelfs middellange termijn nog lang niet. Ik ben dan ook blij met het antwoord van de minister.

We moeten pragmatisch te werk gaan. Daarom hebben we in het Vlaams regeerakkoord vooral gepleit om te spreken over agro-ecologie en niet zozeer over biolandbouw omdat dat veel breder gaat.

De voorschriften gelden voor de evaluatie van de biolandbouw en dat wordt Europees bepaald. Als Europa zo'n ambitieuze doelstelling naar voren schuift, stel ik mij de vraag of we niet moeten kijken naar onze huidige regelgeving en of daaraan bepaalde aanpassingen moeten gebeuren om beide op elkaar af te stemmen.

Staat er op Europees niveau een evaluatie gepland van de bioregelgeving? U had eerder ook al aangegeven dat dit ook Vlaams zou gebeuren. Wat is daar de stand van zaken?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer De Roo, veredeling zal sowieso deel blijven uitmaken van de ontwikkeling van zowel de gangbare als de biolandbouw, maar dat hoeft niet per se doorgedreven gentechologie te zijn. Ook de klassieke veredeling kan ons nog een stuk voorwaarts helpen.

Mijnheer Steenwegen, dit moet geen debat zijn over de ene versus de andere soort landbouw. Ik wil nogmaals verzekeren dat voor mij bio een absolute plaats heeft in onze landbouw, en niet alleen een plaats maar een groeiende plaats. Ook bij biolandbouw is het de uitdaging om de productie te verbeteren in alle mogelijke vormen.

Minister Beke zet met diverse initiatieven in op het eetpatroon, maar ook wij doen dat. Ik ben de eerste die het project 'Voedsel verbindt boer en burger' in het leven heeft geroepen. Ik bedoel daarmee niet de 'hamburger', maar de 'burger', de man in de straat. Voor het eerst hebben we ook een echte eiwitstrategie in Vlaanderen. Ik ben gefascineerd door plantaardige eiwitten en wat je daarmee kunt doen, ook hamburgers maken. Het stimuleren van boeren om in te zetten op plantaardige eiwitten en mee te gaan in de innovatieve processen, is superinteressant. We kijken ook daar naar het eetpatroon van de consumenten. Je moet de consumenten niet met het vingertje wijzen, maar als je ziet dat ze echt geïnteresseerd beginnen te worden in onder andere plantaardige eiwitten, dan moet je volop in de toekomst ervan investeren.

Collega Talpe, zoals ik al heb gezegd, heb ik mijn diensten de opdracht gegeven om samen met de sector een Vlaamse ambitie uit te werken in functie van het volgende Vlaamse plan bio dat in 2023 van start gaat. Dat moet tegen dan klaar zijn. Dat betekent dat er eerst een evaluatie moet komen en dan uiteraard een nieuw plan.

Momenteel zijn wij ook volop bezig met het omzetten van de bioverordening in Vlaams beleid. Ik hoop zo snel mogelijk een principiële goedkeuring te krijgen van onze Vlaamse Regering. Het gaat dan heel concreet over hoe we kunnen voldoen aan een aantal Europese verplichtingen, bijvoorbeeld inzake controles, waarbij we trachten de administratieve lasten voor onze boeren zo laag mogelijk te houden binnen het EU-kader. We willen dat er voor die biolandbouw geen extra barrières worden gecreëerd, zeker wanneer Europa dat niet verplicht. Ik wil maximale souplesse bieden om daaraan te kunnen deelnemen.

U weet, collega Talpe, dat Vlaanderen een heel vruchtbare bodem heeft. De alpenweides bijvoorbeeld zijn bekend voor hun biolandbouw maar bij ons is dat iets

moeilijker. Maar zoals collega Steenwegen zegt, moet men het totaalplaatje in ogenschouw durven te nemen en dus aantonen dat ook in Vlaanderen biolandbouw een rendabel verdienmodel kan opleveren. Ik vind dat een zeer goede communicatieve boodschap voor onze boeren.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Minister, wanneer we aansturen op een bepaald productie-model is het belangrijk om de verschillende gevolgen daarvan in ogenschouw te nemen. Ik volg collega Steenwegen dat we dit zeker breed moeten bekijken en niet enkel op het vlak van milieu maar zeker ook op economisch vlak, zoals u zelf hebt aangegeven. We moeten dit ook niet enkel lokaal in Vlaanderen bekijken, we moeten ook op Europees vlak en wereldwijd durven te kijken welke gevolgen die keuzes hebben. Ik ben ervan overtuigd dat het wetenschappelijk onderzoek dat daarover wordt gevoerd en waarvan u hebt gezegd dat u er 600.000 euro voor uittrekt, ons door deze periode zal loodsen en de keuzes die we daarin zullen maken goed zal onderbouwen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het gebruik van turf in de tuinbouw
– 3578 (2020-2021)**

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Koolstofbuffers zijn zeer belangrijk in de strijd tegen de klimaatverandering. De biomassa van wortels en bovengroei in bos en blijvend grasland zijn voorbeelden die we kennen, maar ook veen is een zeer belangrijke koolstofbuffer. In Europa is de totale opslag van koolstof in veen vijf keer groter dan die in de bossen. Het gaat om meer dan 500 miljard ton koolstof, een derde van de organische opslag van koolstof, hoewel veen minder dan 5 procent uitmaakt van de totale oppervlakte van het noordelijk halfrond.

Dat veen bevindt zich in de bodem in lagen die vaak gemakkelijk toegankelijk zijn, dicht bij de oppervlakte, maar ze kunnen tot acht of soms zelfs tien meter diepte gaan. Vroeger werd in onze streken, net zoals in Nederland en Ierland, turf gewonnen uit veen. Daarbij werd de grond droog gelegd en werd de turf vooral als brandstof gebruikt. Net als bruinkool, steenkool en petroleum is turf een fossiele brandstof. Niet enkel bij de verbranding maar ook bij de ontginning komt CO₂ vrij door oxidatie.

In ons land wordt geen turf meer ontgonnen of verstookt. Turf wordt wel nog frequent gebruikt als hoofdbestanddeel, tot 83 procent, van potgrond. Volgens Ruben Vanholme van het Vlaams Instituut voor Biotechnologie (VIB) zou een zak van 40 liter turf gelijk staan met 10 kilogram CO₂, of de uitstoot van een auto die 75 kilometer aflegt.

Het Verenigd Koninkrijk verbiedt nu de verkoop van potgrond met turf aan particulieren tegen 2024, en wil daarnaast 35.000 hectare verdwenen veengronden herstellen. Het verbod komt er na een periode van informatie en bewustmaking die had moeten leiden tot het uitfaseren van turf tegen 2020. Dat is dus niet gelukt, hoewel de campagne negen jaar heeft gelopen, sinds 2011.

Er wordt nog altijd turf gebruikt omdat turf voor de tuinbouw een topproduct is. Turf heeft enorme kwaliteiten voor tuinders, zowel voor professionele als voor

amateurtuinders. Het houdt vocht en nutriënten voor de planten bij, het is licht, goed transporteerbaar en het is steriel. Bij ziektegevoelige teelten is dat laatste zeer belangrijk om een hoger gebruik van gewasbeschermingsmiddelen tegen te gaan.

De professionele tuinbouw staat als gevolg van de ecologische situatie zeker niet weigerachtig tegenover het aanwenden van volwaardige alternatieven voor veensubstraat, maar dan moet men wel kunnen rekenen op een voldoende en standvastige kwaliteit.

Minister, welke mogelijke alternatieven ziet u voor het gebruik van veensubstraat of turf door professionals en amateurtuiniers? Wat zijn de voor- en nadelen van die alternatieven? Welke studies of projecten zijn er tijdens deze legislatuur al gepland rond de evaluatie van alternatieven? Welke studies en projecten worden mogelijk nog gepland tijdens deze legislatuur?

Welke drempels of barrières stelt u vast om het gebruik van veensubstraat in de tuinbouwsector te verminderen? Op welke manier wilt u die drempels wegwerken?

Welke initiatieven plant u met betrekking tot het hergebruik van substraten in deze legislatuur? Welke rol ziet u weggelegd voor de overheid, voor de toeleveranciers en voor de tuinbouwsector?

Welke initiatieven zijn er wenselijk, gepland of al in uitvoering rond het gebruik van turf en veensubstraat door particulieren? Zijn de aanduidingen van herkomst, bestanddelen en buffering voldoende duidelijk op verpakte potgrond en substraatmengsels zoals men die in tuincentra of online kan aanschaffen? Is daar eventueel een aanpassing nodig?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, er zijn van die vragen waarbij ik ook veel bijleer. Het gebruik van turf is er zo eentje waar ik met stijgende interesse het antwoord heb gelezen dat ik nu voor jullie zal brengen.

Collega De Roo, onderzoek naar de vervanging van veen en turf voor substraatteelt door alternatieven is ondanks het feit dat het voor mij allemaal nieuw is, al enkele jaren actueel. Er werden de voorbije jaren verschillende projecten uitgevoerd in de sierteelt, groente- en fruitsector om turf in substraat volledig of gedeeltelijk te vervangen. Er zijn een aantal producten die gelijkaardige eigenschappen hebben zoals rotswol of kokosproducten. Daarnaast zijn er talrijke producten uit diverse afvalstromen die kunnen worden ingemengd in substraat om het aandeel turf te verminderen voor een aantal teelten. Dit kan tot ongeveer 30 procent zonder grote effecten op teelttechnisch niveau.

Deze legislatuur zijn al een aantal projecten opgestart of gepland. Voor de teelt van aardbeien en tomaten bijvoorbeeld bekijken we via het Interreg 2 Seas project 'Horti-BlueC' het gebruik van verschillende organische afvalstromen om tot betere en meer duurzame teeltsubstraten in serres te komen.

Daarnaast organiseren het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO), het Proefcentrum voor Sierteelt (PCS), het Provinciaal Proefcentrum voor de Groenteteelt Oost-Vlaanderen (PCG), het Proefcentrum Hoogstraten (PCH), de Universiteit Gent en de Universiteit Hasselt in augustus 2021 een internationaal symposium over dit onderwerp, waar Vlaamse onderzoekers kennis uitwisselen met buitenlandse experts. Het beleid rond veenvervanging in de tuinbouw in diverse landen zal er worden besproken.

De uniformiteit, stabiliteit en kwaliteit van substraten met veenvervangers moet over de jaren heen goed zijn om als vertrouwd product te kunnen worden gebruikt.

Daarnaast zal een veen vervanger ook een regelmatige aanvoer moeten kennen. Een vervanging van 30 procent veen door alternatieven zou al een grote milieu-impact hebben voor zowel professionele als particuliere substraten. Hiervoor zal een zekere bewustwording nodig zijn om de vraag naar substraten met veenvervangers te vergroten.

Om de vraag te stimuleren is er, naast onderzoek, ook nood aan kennisdoorstroming van technische kennis naar telers, en aan promotie van het belang van veenvervangers naar het brede publiek. De sector staat hier zeker voor open, de praktijkcentra kunnen daar ook een rol in spelen. Een geleidelijke omschakeling, rekening houdend met het meerjarig karakter van sommige teelten en het in de vingers krijgen van teelttechnische wijzigingen, is hierbij erg belangrijk. Telers moeten een meerwaarde kunnen realiseren voor hun teelt met substraat met turfvervangers.

Substraatteelt is een middel om efficiënt met water en nutriënten om te kunnen gaan, en om vergroening in de stedelijke omgeving mogelijk te maken, en zorgt dus voor een groot milieuvoordeel. Om dit voordeel te behouden, dient de vervanging van turf voldoende onderbouwd te worden. Op beleidsvlak wordt dit ondersteund door het Vlaams beleidsplan bio-economie en het Vlaams actieplan 'Voedselverlies en biomassa(rest)stromen circulair 2021-2025'.

Ik komt tot uw derde vraag. Direct hergebruik van turf is een waardevolle optie, mits een duurzame ontsmettingstechniek wordt toegepast, want er moet voldoende aandacht zijn voor het beheersen van plagen en ziekten. Hergebruik is eenvoudig op het eigen bedrijf maar complexer tussen bedrijven, vanwege de afvalstoffenreglementering. De verwerking van gebruikte teeltsubstraten door compostering bleek ook technisch haalbaar en is ook al operationeel in Vlaanderen.

Wat de initiatieven betreft: promotie bij particulieren voor het gebruik van veenvervangers kan de vraag stimuleren, bijvoorbeeld bij de aankoop van planten in pot of potgronden. Een goede afstemming met geleidelijke omschakeling bij producenten van planten en potgronden zou dit kunnen versterken: producenten schakelen om en zien de vraag toenemen, wat een win-win is voor iedereen.

Het labelen en de verpakking zijn een federale bevoegdheid. De materialen in de mengsels worden verplicht op de verpakking vermeld. Een vermelding van het percentage aan turf is momenteel niet verplicht op de verpakkingen, maar mogelijk wel wenselijk in functie van een promotiecampagne of van bewustmaking.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Minister, bedankt voor uw antwoord. Ik heb daar verschillende goede zaken in gehoord.

Het is belangrijk om te zeggen dat de sector weet dat turf voor een negatieve klimaat-impact zorgt, maar gezien de hoge kwaliteit van het product mogen we het kind niet met het badwater weggooien. Ik heb u horen zeggen dat we voor een geleidelijke overgang gaan, dat we veel gaan testen, dat we een proefcentrum gaan inschakelen, dat we gaan zorgen voor sensibilisering. Ik denk dat dat voor de professionele sector een heel belangrijke zaak is. Het zou niet goed zijn, denk ik, om vanwege een klimaatprobleem een groter probleem te creëren, wat je zou krijgen door een hogere ziektedruk of door de toepassing van meer gewasbeschermingsmiddelen omdat het alternatief dat voorhanden is, nog niet voldoende kwaliteit levert ten opzichte van het oorspronkelijke product. Een geleidelijke omschakeling lijkt me zeker het beste.

Richting hergebruik op het bedrijf zie ik zelf ook wel een aantal opportuniteiten. Vandaag gebeurt dat minder. Proefprojecten kunnen op dat vlak een bijdrage leveren om het hergebruik van turfsubstraat op het bedrijf te stimuleren, mits we de ziektedruk die daarmee gepaard kan gaan, in acht nemen.

Die sensibiliseringscampagne richting particulieren, op de verpakking van compost, heb ik goed begrepen dat dat sowieso een federale bevoegdheid is, waar we vanuit Vlaanderen dus niets kunnen doen? Of ziet u toch mogelijkheden binnen uw bevoegdheden of binnen de bevoegdheden van andere collega's in de regering om een soort verplichting op te leggen om het percentage turf te gaan afficheren en de particulieren zo een beetje bewust te maken van het product dat die aankoopt?

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Collega De Roo, dank u wel voor uw interessante en terechte vraag. Het is een probleem dat de laatste jaren inderdaad wat meer aandacht heeft gekregen en actueler is geworden.

Ik zat zelf nog een beetje met een vraag. Er is natuurlijk het professionele gebruik, maar er is ook het particuliere gebruik. Ik kan mij voorstellen – en we hebben dat in het verleden ook gezien bij het gebruik van pesticiden – dat er bij het particuliere gebruik, waar er minder problemen zijn inzake inkomen, bedrijfsvoering en de mogelijkheden tot vervanging, een verschillend spoor is gevolgd. Ik heb eigenlijk totaal geen idee van de verhouding tussen professionelen en particulieren van het gebruik van turf of potgrond – potgrond kennen we als particulier beter. Minister, dat is een eerste bijkomende vraag. Mocht u dat niet direct weten ... *(Het geluid van Chris Steenwegen valt weg.)* Het zou me wel interesseren om die cijfers eens te hebben, voor zover die bekend zijn, want dat lijkt me wel interessant.

Mijn vraag is eigenlijk of het mogelijk is om een verschillende aanpak te voorzien, enerzijds richting het professionele gebruik, waar we inderdaad veel omzichtiger mee moeten omgaan en waarvoor we geleidelijk aan zullen moeten zoeken om de negatieve effecten van alternatieven te vermijden, en anderzijds richting particulieren, waar problemen inzake besmettingsgevaar en zo zich minder voordoen. De potgrond die we gebruiken om bloemetjes in te zetten, ik denk niet dat dat echt een probleem is. De vraag is dus eigenlijk of er verschillende mogelijke sporen zijn. Wordt daarover nagedacht?

Bart Dochy (CD&V): Ik zou misschien zelf nog een ander accentje willen toevoegen, namelijk het aspect van de zekerheid dat de alternatieve stromen die gebruikt worden om turf te vervangen, ook voldoen aan alle mogelijke gezondheidsvereisten. Vaak hebben we een standaard analyserapport dat aangeeft dat iets effectief ook wel toelaatbaar is, met een certificaat erbij, maar soms komen we in de situatie waarbij plotseling stoffen die niet gecontroleerd worden in een bepaalde stroom, toch wel voor problemen zorgen. Dat geeft dan soms problemen voor de rechtszekerheid van de gebruiker. Ik denk dus dat we ervoor moeten zorgen dat er voldoende rechtszekerheid is, ook voor de gebruiker, dat wat als nevenstroom toegevoegd wordt aan het turfmengsel, nadien niet voor problemen kan zorgen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, ik hoor dat jullie allemaal turfexperten zijn.

Collega De Roo, ik wil het kind niet met het badwater weggooien. Het is zeker onze ambitie om onder meer door innovatie in te zetten op de alternatieven en het hergebruik, zodat turfopgravingen vanzelf uitgefaseerd kunnen worden.

De labeling en verpakking waar u naar vroeg, zijn inderdaad federale bevoegdheden, maar ik zal er zeker voor zorgen dat uw suggestie, die interessant is, aan onze diensten doorgegeven wordt om te onderzoeken. Dat kan ook perfect voor promotiecampagnes.

De cijfers over het particuliere en professionele gebruik, collega Steenwegen, die heb ik nu niet bij de hand, maar ik zal bekijken of we die ergens kunnen vinden.

Zo ja, dan leveren we die aan als bijlage bij deze vraag, tenzij u er een schriftelijke vraag over stelt; dan hebt u ze over een aantal dagen exclusief. Maar het zijn geen geheimen. Als we ze hebben, dan laat ik ze aan het verslag van deze vraag om uitleg toevoegen. U steekt uw duim op, dus dat is goed.

Het is ook zo, collega Steenwegen, dat de economische gevolgen van minderwaardige alternatieven vooral spelen voor het professioneel gebruik. Ook voor particulieren moeten we vooral inzetten op communicatie, zodat mensen de negatieve impact van overmatig turfgebruik beter kunnen inschatten en dus ook hun consumptiepatroon kunnen aanpassen. Je ziet dat mensen wel gevoelig zijn voor zulke zaken. We moeten dat communicatief goed gaan aanpakken.

Collega Dochy, uw vraag ging over de inmenging van de nevenstroom en de rechtszekerheid daarvan, als ik het goed begrijp. Dat is inderdaad een heel belangrijk aandachtspunt, dat ook meegenomen is in het actieplan bio-economie. We moeten dat inderdaad goed in het oog houden.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Dank u, collega's, voor de aanvulling en, minister, voor uw antwoorden.

Ik denk dat het inderdaad een correcte opmerking is van collega Steenwegen dat particulieren misschien iets minder stilstaan bij wat er nu precies in die zak zit die ze kopen, waardoor een differentiatie in de aanpak van beleid wellicht op zijn plaats is. Bij particulieren kan dat inderdaad iets sneller gaan.

Ik ben vooral ook tevreden met het genuanceerde debat, in die zin dat ik hier in de commissie wel eensgezindheid hoor over het feit dat het geleidelijk moet gaan. Zoals collega Dochy heeft aangehaald, moeten we ten eerste zorgen voor rechtszekerheid – heel belangrijk – en ten tweede voor kwaliteit, in die zin dat die omschakeling geen verdere economische impact mag hebben.

Bedankt voor de antwoorden. Dit wordt zeker nog vervolgd.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.